

**PROTOKOL ZA IDENTIFIKACIJU, POMOĆ I ZAŠTITU
ŽRTAVA TRGOVANJA LJUDIMA
(pročišćeni tekst)**

Sustav suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj temelji se na ljudsko-pravnom pristupu prema kojem su kroz organizirani program osigurani prvi oblici pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama, privremeni smještaj u prihvatnim centrima, pravna, psihološka, medicinska i druga pomoć i zaštita te siguran smještaj i povratak. U postupak identifikacije i sustav pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima uključeni su, na partnerskim osnovama, predstavnici tijela državne uprave te organizacije civilnog društva. Sukladno tome, sve aktivnosti na području pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima mogu se ostvariti samo zajedničkim i koordiniranim radom svih gore navedenih nositelja sustava pomoći i zaštite. Svrha ovog protokola je određivanje nositelja obveza i načina postupanja u identifikaciji i pružanju pomoći žrtvama trgovanja ljudima.

I. IDENTIFIKACIJA ŽRTVE

1.

Identifikaciju žrtava trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu: žrtava) obavlja Ministarstvo unutarnjih poslova (u daljnjem tekstu: MUP). U postupku identifikacije žrtava MUP će surađivati s organizacijama civilnog društva. Ukoliko je žrtva dijete, MUP će u postupku identifikacije surađivati s tijelom nadležnim za poslove socijalne skrbi i organizacijama civilnog društva.

Nadležno tijelo dužno je o izvršenoj identifikaciji odmah izvijestiti nacionalnog koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima.

2.

Nakon identifikacije žrtve koordinador za suzbijanje trgovanja ljudima MUP-a, bez odgađanja o identificiranoj žrtvi obavještava nadležnog voditelja za koordinaciju rada mobilnih timova (u daljnjem tekstu: voditelj mobilnog tima).

Nacionalni koordinador za suzbijanje trgovanja ljudima imenovat će voditelja mobilnog tima u slučaju kad je žrtva dijete i voditelja mobilnog tima u slučaju kad je žrtva odrasla osoba.

Voditeljem za koordinaciju mobilnog tima u slučaju kad je žrtva dijete obavezno se imenuje predstavnik iz tijela državne uprave nadležnog za poslove iz sustava socijalne skrbi.

3.

Žrtvu stranog državljanina će mobilni tim, nakon identifikacije, prevesti u nadležni prihvatni smještaj gdje će boraviti do njene konačne odluke o prihvaćanju programa pomoći i zaštite o kojem će ju obavijestiti mobilni tim. Žrtva hrvatski državljanin do svoje konačne odluke o prihvaćanju programa pomoći i zaštite, osim u prihvatnom centru, može boraviti i u smještaju u vlastitoj organizaciji.

O prihvaćanju programa pomoći i zaštite žrtva mora odlučiti u roku od 60 dana od dana identifikacije.

Ukoliko je žrtva dijete, o prihvaćanju programa pomoći i zaštite, uz prethodno izraženo mišljenje djeteta, odlučit će skrbnik uz suglasnost centra za socijalnu skrb u roku od 90 dana od dana identifikacije.

Program pomoći i zaštite obuhvaća zdravstvenu i psihosocijalnu zaštitu, siguran smještaj, usluge prevođenja i tumačenja te pravnu pomoć. Postupak pomoći i zaštite zahtijeva žurnost i tajnost u postupanju.

II. MOBILNI TIM

4.

Mobilne timove za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu: mobilni timovi) čine osobe ovlaštene za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama.

Članovi mobilnog tima moraju biti dostupni 24 sata.

5.

Mobilne timove čine posebno podučeni predstavnici centara za socijalnu skrb, Hrvatskog crvenog križa i organizacija civilnog društva koje se bave suzbijanjem trgovanja ljudima.

Osobe koje su uključene u rad mobilnih timova dobivaju ovlaštenje za rad u njima na temelju završene specijalizirane sustavne obuke koju organizira Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi te MUP. Ovlaštenje za rad predstavnika centara socijalne skrbi u mobilnim timovima daje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi. Ovlaštenje za rad predstavnika organizacija civilnog društva te Hrvatskog crvenog križa daje nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima.

6.

U Republici Hrvatskoj osnivaju se četiri mobilna tima i to u sljedećim gradovima: Zagreb, Rijeka, Split i Osijek.

Mjesna nadležnost pojedinog mobilnog tima određuje se prema mjestu identifikacije žrtve.

Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Zagrebu mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Gradu Zagrebu, Zagrebačkoj, Krapinsko-zagorskoj, Varaždinskoj, Međimurskoj, Koprivničko-križevačkoj, Sisačko-moslavačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj i Karlovačkoj županiji.

Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Rijeci mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Primorsko-goranskoj, Istarskoj i Ličko-senjskoj županiji.

Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Splitu mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Zadarskoj, Šibensko-kninskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Osijeku mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj i Virovitičko-podravskoj županiji.

7.

Svaki mobilni tim čine četiri osobe: jedan predstavnik centra za socijalnu skrb, jedan predstavnik Hrvatskog crvenog križa i dva predstavnika organizacija civilnog društva.

U pružanje prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama uključuju se najmanje dva člana mobilnog tima.

U slučaju da je žrtva dijete obavezno je prisustvo predstavnika centra za socijalnu skrb.

8.

Obveze mobilnih timova su:

- dolazak na mjesto identifikacije te pružanje prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama trgovanja ljudima;
- inicijalni razgovor sa žrtvom odmah po identifikaciji te obavješćivanje o programu pomoći i zaštite;
- prijevoz i smještaj žrtve u privremeni prihvatni smještaj, pružanje pomoći i zaštite žrtvi do zbrinjavanja u prihvatnom centru;
- prijevoz žrtve u službeni sigurni smještaj ukoliko žrtva prihvati ponuđeni program pomoći i zaštite.

9.

MUP obvezno, odmah po identifikaciji žrtve, poziva nadležnog voditelja mobilnog tima.

Obveze voditelja mobilnog tima su:

- obavijestiti članove mjesno nadležnog mobilnog tima sukladno odredbi točke 6. ovog protokola,
- pratiti rad i aktivnosti mobilnog tima u pružanju prvih oblika pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima,
- izvijestiti MUP o aktivnostima u pružanju pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima.

Odmah po pozivu voditelja mobilnog tima, mobilni tim je obavezan pokrenuti postupak pružanja pomoći i zaštite sukladno obavezama propisanim ovim Protokolom.

Voditelj mobilnog tima je dužan u pisanom obliku izvijestiti Operativni tim Nacionalnog odbora o svim provedenim aktivnostima u vezi s pružanjem prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama trgovanja ljudima.

10.

Ukoliko članovi mobilnih timova koriste vlastito prijevozno sredstvo za dolazak na mjesto identifikacije žrtve, imaju pravo na naknadu troškova prijevoza koju će im isplatiti tijelo državne uprave nadležno za poslove iz sustava socijalne skrbi na temelju Odluke o visini dnevnice za službeno putovanje i visine naknada za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna.

11.

Članove mobilnih timova sukladno utvrđenim kriterijima imenovat će, na vrijeme od dvije godine, Nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima.

Kriterije iz stavka 1. ove točke utvrdit će Nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima.

12.

Članstvo u mobilnom timu prestaje:

- istekom roka na koji je član imenovan;
- neopravdanim neodazivanjem na pozive voditelja mobilnog tima;
- pokretanjem kaznenog postupka protiv njega;
- ponašanjem suprotnim općeprihvaćenim etičkim načelima;
- na vlastiti zahtjev.

III. PRIHVATNI SMJEŠTAJ

13.

Prihvatni smještaj je oblik privremenog smještaja za žrtve u kojem joj se, do njene konačne odluke o prihvaćanju programa pomoći i zaštite, osigurava psihosocijalna, zdravstvena, pravna i druga potrebna pomoć.

Prihvatni smještaj za djecu organiziran je u sklopu nacionalnog skloništa za djecu žrtve trgovanja ljudima. Djeci do tri godine starosti ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi osigurat će poseban smještaj.

IV. STATUS ŽRTVE

14.

U slučaju da žrtva pisanom izjavom prihvati ponuđeni program pomoći i zaštite, ona stječe sva prava i obveze koje iz njega proizlaze.

O žrtvinom prihvaćanju programa pomoći i zaštite Operativni tim Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu: Operativni tim) obavještava MUP.

U slučaju prihvaćanja ponuđenog programa pomoći i zaštite, žrtvi stranom državljaninu će, na temelju njenog osobnog zahtjeva, odnosno zahtjeva zakonskog zastupnika, sukladno postupku koji utvrđuje MUP, biti izdano odobrenje za privremeni boravak u trajanju od šest mjeseci s mogućnošću produženja.

Osoba gubi pravo na pomoć i zaštitu ako je iskaz temeljila na lažnim činjenicama, ako su prestale okolnosti radi kojih je ostvarila pravo na pomoć i zaštitu ili ako se ponaša suprotno pravilima utvrđenim programom pomoći i zaštite.

Odluku o gubitku prava na pomoć i zaštitu žrtve donosi Operativni tim. O gubitku prava na pomoć i zaštitu, Operativni tim obavještava MUP.

V. SIGURAN SMJEŠTAJ

15.

Osoba sa statusom žrtve ima mogućnost smještaja u sigurnom skloništu ili u alternativnom smještaju. Ukoliko je žrtva državljanin Republike Hrvatske, može boraviti u smještaju u vlastitoj organizaciji (obitelj i sl.).

16.

Prijevoz žrtve u sigurno sklonište ili alternativni smještaj organizirat će organizacije civilnog društva uključene u rad mobilnih timova i Hrvatski crveni križ.

VI. POMOĆ I ZAŠTITA ŽRTVE

17.

Svim žrtvama u sustavu pomoći i zaštite omogućava se sva potrebna psihosocijalna, zdravstvena i pravna pomoć na temelju prethodno izrađenog individualnog programa pomoći i zaštite. Individualni program pomoći i zaštite za žrtve koje su hrvatski državljani, bez obzira na dob, izrađuje organizacija civilnog društva koju ovlašćuje Operativni tim Nacionalnog odbora u suradnji s nadležnim centrom za socijalnu skrb.

Individualni program pomoći i zaštite za žrtvu stranog državljanina bez obzira na dob izrađuje organizacija koja vodi siguran smještaj u kojem se žrtva nalazi u suradnji s nadležnim centrom za socijalnu skrb.

18.

Sklonište je oblik sigurnog smještaja u kojem boravi žrtva nakon prihvaćanja programa pomoći i zaštite do njenog povratka u zemlju povratka, odnosno reintegracije u društvo.

Alternativni sigurni smještaj je oblik sigurnog smještaja u kojem žrtva boravi ili živi ukoliko iz opravdanih razloga ne može biti smještena u sigurnom skloništu i ne postoji neposredna opasnost za njen tjelesni integritet. U alternativnom sigurnom smještaju žrtvi će biti pružena istovjetna pomoć i zaštita kao i u skloništu.

19.

Žrtve trgovanja ljudima koje borave u sigurnom smještaju dužne su poštivati kućni red sigurnog smještaja i surađivati u provedbi individualnog programa pomoći i zaštite.

20.

Zbog sigurnosti osoba u skloništu, MUP će po potrebi osigurati diskretni nadzor objekta u kojem se nalazi sklonište, odnosno alternativni sigurni smještaj.

21.

Osobe koje rade u sigurnom smještaju moraju udovoljavati kriterijima utvrđenim odlukom nacionalnog koordinatora.

VII. SIGURAN POVRATAK ŽRTVE

22.

Žrtva će se vratiti u zemlju povratka nakon što se izvrši procjena rizika i sigurnosti pri povratku, a koja će biti određena posebnim Protokolom.

MUP provodi postupak sigurnog povratka žrtve. U postupku organiziranja sigurnog povratka žrtve MUP može surađivati s nadležnim državnim tijelima, međunarodnim i nevladinim organizacijama i Hrvatskim Crvenim križem.

Ako je žrtva dijete, siguran povratak organizira MUP u suradnji s tijelom državne uprave nadležnim za poslove socijalne skrbi.

MUP i tijelo nadležno za poslove socijalne skrbi u organiziranju povratka moraju surađivati s nadležnim državnim tijelima, međunarodnim i nevladinim organizacijama u državi povratka.

Obavijest o državnom tijelu iz stavka 4. ove točke nadležnom za preuzimanje i skrb o žrtvama, na zahtjev MUP-a ili tijela nadležnog za poslove socijalne skrbi, dostavit će ministarstvo nadležno za vanjske poslove.

VIII. ZAVRŠNE ODREDBE

23.

Svi koji sudjeluju u postupku identifikacije te pružanja pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima, dužni su postupati u skladu s odredbama ovog Protokola.

24.

Resorna ministarstva obvezna su obavijestiti sva tijela i ustanove iz svog djelokruga o donošenju ovog Protokola te poduzeti mjere radi njegove dosljedne primjene.